

Konu 3: Kùltür

Kùltür nedir?

Kùltürel değişim ve gelişimin tarihsel süreçte incelenmesi.

Kùltür çeşitleri

Kùltür nedir?

Kùltüre ilişkin çeşitli yaklaşımlar ve çok sayıda farklı tanım vardır. Parekh'in (2000) kùltür tanımı: "**Kùltür**, tarih içerisinde yaratılan bir anlam ve önem sistemi, ya da başka bir deyişle bir grup insanın bireysel ve toplu yaklaşımlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adetler sistemidir.

Kùltür Kavramının Tarihsel Gelişimi

18. yüzyıla kadar kùltür teriminin çoğunlukla tarımla ilgili olduğu, toprağı ıslah etme ve ürün yetiştirme/ekme gibi anlamlara geldiği görülür. Dięer bir deyişle, bu döneme kadar kùltürün, topluma dair kullanımı yaygın değildir. Kavram, çoğunlukla tarımsal etkinliklere yönelik olarak ve yetiştirme, işleme, terbiye etme (ya da dinsel tapınma) anlamında kullanılmıştır. On yedinci yüzyıl sonunda toplumsal yaşamdaki değişimlerle birlikte kùltür teriminin anlam ve içeriği değiştirmeye başlamıştır. Aydınlanma düşünürlerinin, tıpkı bitkiler ve toprak gibi insanların ve toplumların da biçimlendirilip yönlendirilebileceğini ve yönlendirilmesi gerektiği fikrine sahip olmalarından dolayı kùltür terimi "insan zihninin etkin olarak geliştirilmesi" anlamını kazanmıştır. 18. yüzyıl itibariyle kùltürün büründüğü bu anlam evreni, günümüze kadar kùltürün merkezi anlam katmanlarından birini kùltürün klasik, estetik tanımını ya da yüksek kùltür olarak kùltürü oluşturmuştur. Yine bu dönemde antropolojinin gelişmesiyle belirli bir halkın "bütün yaşam biçimi" anlamında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Kùltür Çeşitleri

Alt Kùltür

Sosyolojide alt kùltür kavramı genellikle bir toplumda azınlıkta olan grupların değer, tutum, inanç ve yaşam tarzına işaret etmek için kullanılır.

Karşı Kültür

Karşı kültür, egemen kültürel değerlere karşı gelen grupların yaşam biçimlerine işaret etmek üzere kullanılır.

Kitle Kültürü

Kitle kültürü, yine geniş halk kesimlerinin tükettiği kültüre karşılık gelse de halk kültüründen oldukça farklıdır. Çünkü halkın, yani insanların kendilerinin ürettikleri bir kültürü değil, aksine kitleler için kitlesel bir şekilde ve kültür endüstrisi tarafından ticari kaygılarla üretilen ama kitlesel düzeyde tüketilen kültür için kullanılan bir terimdir.

Folk Kültür ya da Halk Kültürü

Folk kültür veya halk kültürü özellikle endüstri öncesi toplumlardaki geniş halk kesimlerinin gündelik kültürüne işaret eder. Bugün genel olarak kültürel olarak türdeş bir topluluk içinde genellikle anonim olarak üretilen ve nesilden nesile sözlü olarak aktarılan kültür anlamında kullanılmaktadır. Halkın yaşamını ve deneyimlerini doğrudan yansıtan halk türküleri ya da halk hikâyeleri halk kültürünün en tipik örnekleridir.

Yüksek Kültür

Yüksek kültür insan yaratıcılığının estetik mükemmellik ile özdeş olan en üst düzey örneklerine işaret eder. Çeşitli sanat biçimleri, edebiyat, klasik müzik, opera yüksek kültüre örnekler olarak sıralanabilir. Bir toplumun ya da medeniyetin estetik olarak en güzel ya da muhteşem ürünlerine yüksek kültür olarak nitelendirilir.

Popüler Kültür

Popüler kültürün genellikle kitle kültürüyle eş anlamlı sözcükler gibi kullanıldığı görülür. Popüler kültür ile kitle kültürünün benzediği noktalar olsa da popüler kültür ve kitle kültürünü eş anlamlı terimler olarak görmek sakıncalıdır. Çünkü kitle kültürü kavramı büyük ölçüde kitle toplumu paradigmasıyla bir arada kullanılan bir kavramdır. Popüler kültür de büyük ölçüde kültür endüstrisi ürünlerinden oluşur. Bu anlamda, geniş halk kesimlerinin tüketimi için üretilen ve yaygın olarak tüketilen bir kültürdür. Kısaca, toplumda büyük çoğunluklar tarafından beğenilen, tercih edilen kültürdür. Günümüzde kültür endüstrisi hem niteliksel hem de niceliksel olarak olağanüstü büyümüştür.

Kaynaklar

1. Gökalp E. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2551 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1521 Sosyolojiye Giriş. (Ed.) Nadir Sugur Web-Ofset Eskişehir Mayıs 2013, s: 99-106.